

FINANSDEPARTEMENTET
Postboks 8008 DEP
0030 OSLO

Att.:

Høring - NOU 2018:7 Statistikklovutvalget - høringsuttalelse fra Riksrevisjonen

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 23. mars 2018 vedrørende NOU 2018:7 Statistikklovutvalget der departementet ber om syn på utvalgets forslag og hvordan forslagene er foreslått nedfelt i lov.

Det er viktig at opplysninger, herunder data og statistikk, blir forvaltet på en måte som sikrer nødvendig åpenhet, objektivitet og uavhengighet og i tråd med internasjonalt regelverk og standarder/retningslinjer. Offisiell statistikk bør så langt som mulig standardiseres og underlegges de samme kvalitetskrav.

Nye elektroniske løsninger har bidratt til økt datainnhenting, og enklere tilgang på data og statistikk. Dette bør gi grunnlag for mer samarbeid om datainnhenting. Deling av data gir økt innsikt og forståelse av samfunnet gjennom forskning og analyse. Det er viktig at man tar ut synergier fra de mulighetene ny teknologi gir.

1. Tilgang til opplysninger

1.1 Tilgang til datamaterialet som Statistisk sentralbyrå samler inn og bearbeider

Riksrevisjonen mener det er helt avgjørende at datamaterialet som Statistisk sentralbyrå samler inn og bearbeider for statistikkformål i større grad gjøres tilgjengelig for statistikk- og analyseformål utenfor byrået og at særlig forskningsinstitusjoner og offentlige myndigheter med statistikk- og analysebehov får tilgang til mer data enn det dagens lovverk åpner for. En slik endring vil være positiv og gi dypere innsikt og økt forståelse for viktige sammenhenger i samfunnet. Den vil også bidra til mer åpenhet om data, bedre kvalitet på data, økt transparens m.m.

Utvalget viser til at dagens statistikklov i praksis avgrenser tilgang til formålene forskning og offentlig planlegging. Utvalget foreslår at loven i stedet åpner for tilgang for utarbeidelse av «statistiske resultater og analyser». Riksrevisjonen støtter dette.

Slik begrepene «statistiske resultater og analyser» utledes og beskrives i henholdsvis utvalgets rapport og Finansdepartementets høringsbrev, får vi inntrykk av at det er et skille mellom forskningsinstitusjoners og aktuelle offentlige myndigheters rett til tilgang til datamaterialet Statistisk sentralbyrå samler inn og bearbeider.

Riksrevisjonen mener det er svært viktig at forskning og myndigheter med lovpålagte statistikk- og analyseoppgaver behandles likt i definisjonen av hva som faller innunder begrepene «statistiske resultater og analyser» og forutsetter at det i proposisjonen går klart fram at forskning og myndigheter med lovpålagte statistikk- og analyseoppgaver likestilles.

1.2 Særlig om tilgang til direkte identifiserbare opplysninger

En viktig del av Riksrevisjonens samfunnsoppdrag er å foreta systematiske analyser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger (forvaltningsrevisjon), jf. lov om Riksrevisjonen § 9 tredje ledd.

Riksrevisjonen har ved flere anledninger vurdert at det har vært behov for å innhente identifiserende data fra reviderte virksomheter for kobling av datakilder og analyse for å gi Stortinget revisjoner som svarer på om offentlige tiltak har hatt effekt. Dagens statistikklov gir ikke Riksrevisjonen tilgang til identifiserende data fra Statistisk sentralbyrå for slik kobling og analyse.

Riksrevisjonen viser også til dialog med utvalget gjennom 2017 der vi blant annet la fram eksempler på situasjoner der identifiserende data var nødvendig for å kunne gjennomføre revisjonen og der tilgang ikke ble gitt med den konsekvens at revisjonen er utsatt til Riksrevisjonen selv har innhentet tilstrekkelige lange tidsserier med data for analyse.

Riksrevisjonen støtter utvalget når de skriver at:

*«Særlig offentlige myndigheter med lovpålagte statistikk- og analyseoppgaver, som for eksempel Norges Bank, Folkehelseinstituttet og **Riksrevisjonen**, se boks 9.3, bør kunne gis tilgang til data som er relevante og tilstrekkelige for å kunne utføre samfunnsoppdraget.»*

I utredningen viser utvalget til at Stortinget har gitt Riksrevisjonen en vidtrekkende hjemmel for å innhente de nødvendige opplysninger fra forvaltningen som anses nødvendig for å kunne gjennomføre gode og relevante revisjoner, og at Riksrevisjonen etter den foreslåtte lovbestemmelsen § 3-6 vil kunne gis tilgang til identifiserende data fra byrået så lenge opplysningene skal brukes til statistikk og analyseformål, jf. boks 9.3, s. 96.

I merknader til forslag til lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå, kap. 3 § 3-6 Tilgang til opplysninger for statistiske resultater og analyser tredje ledd står det:

*«Statistisk sentralbyrå kan i **særskilte tilfeller** gjøre tilgjengelig direkte identifiserbare opplysninger for sammenstilling og annen behandling dersom det ikke er betenkelig av hensyn til den opplysningen gjelder»*

Riksrevisjonen mener dette er en nødvendig bestemmelse for at Riksrevisjonen skal kunne sammenstille nødvendig informasjon slik at vi kan utføre våre lovpålagte statistikk- og analyseoppgaver.

Av proposisjonen må det gå tydelig fram at det særlig er offentlige myndigheter med lovpålagte statistikk- og analyseoppgaver som kan gis slik tilgang. Vi legger til grunn at identifiserende opplysninger gjøres tilgjengelig for sammenstilling og annen behandling av Riksrevisjonen når Riksrevisjonen mener at slike opplysninger er nødvendige for å gjennomføre en revisjon og dette ikke er betenkelig av hensyn til den opplysningen gjelder.

1.3 Forhåndsgodkjenning av Riksrevisjonens systemer for håndtering av informasjon

Riksrevisjonen er enig med utvalget i at systemet for håndtering av identifiserende opplysninger i Riksrevisjonen bør kunne gis forhåndsgodkjenning slik dette er omtalt i boks 9.3 i utredningen.

Riksrevisjonen har systemer og rutiner for håndtering av personopplysninger i tråd med personopplysningsloven, jf. lov om Riksrevisjonen § 17. Forhåndsgodkjenning av Riksrevisjonen er viktig for å sikre forutsigbarhet og effektive saksbehandlingsprosesser når Riksrevisjonen ber om informasjon fra Statistisk sentralbyrå.

1.4 Saksbehandling og priser

Utvalget legger til grunn at Statistisk sentralbyrå må utnytte muligheter som ligger i ny teknologi, blant annet for å korte ned saksbehandlingstiden og redusere brukerkostnadene.

Utvalget foreslår at det må forankres i lov eller forskrift at betalingen i forbindelse med tilgang ikke skal overstige de faktiske kostnadene ved å gi tilgang. Tid som medgår som en del av den alminnelige kontroll- og veiledningsplikten i forvaltningen skal det ikke tas betalt for.

Riksrevisjonen støtter utvalgets forslag når det gjelder saksbehandling og priser.

I de tilfeller Riksrevisjonen innhenter opplysninger fra Statistisk sentralbyrå (både data og statistikk) må det sikres en forutsigbarhet for vilkår og tilganger slik at databestilling og -innhenting går så raskt som mulig slik at revisjonen ikke forsinkes unødige.

2. Om samarbeid og databehandling på vegne av andre

Statistisk sentralbyrå og Riksrevisjonen samler inn mange av de samme dataene fra virksomhetene med utgangspunkt i hver sin lovhjemmel. Dette er ikke samfunnseffektivt.

Forslaget om å opprette en egen juridisk enhet for databehandling i offentlig sektor samlokalisert med Statistisk sentralbyrå er en mulig løsning, en annen er forslaget om å forsterke og videreutvikle datadelingen som skjer gjennom offentlige registre.

Uavhengig av slike løsninger bør det ses på hvordan Statistisk sentralbyrå og Riksrevisjonen kan samarbeide om innhenting, bearbeiding og analyse av data framover. Riksrevisjonen bistår gjerne med praktiske løsninger i en slik sammenheng.

Etter Riksrevisjonens syn vil et forbedret samarbeid om innhenting og bearbeiding av data kunne bidra til en mer effektiv forvaltning og bedre utnyttelse av offentlige data til nytte for samfunnet som helhet. Riksrevisjonen imøteser derfor forslaget om å utvide og formalisere Statistisk sentralbyrås rolle som databehandler, jf. § 3-7 i forslag til ny statistikklov.

Per-Kristian Foss
riksrevisor

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur.